בזר א ב מיי׳ פכ״ו מהל׳ שבת הלכה ח סמג

לאוין מה טוש"ע א"ח סי

טוש"ע שם פעיף ד: בוח ד ה מויי פ"ד מהלי יו"ט הלי יד [טו] סמג לאוין עה טור ש"ע

מש ו מיי׳ פט"ו מהל׳

לאוין סה טוש"ע א"ח סי

שנ סעיף א:

מוסף רש"י

מדורתא. סיסק גדול שעושין לפני שרים כדרך בנין, עושין לו כחלים

שנושין נפני טרים כורן בנין, עושין לו כתלים מד' רוחות וסודרין עלים

ואחר כך יסדרו תחתיו עני הכתלים, שרי, ממטה

העצים של כתלים תחלה

לעשות עליהם הגג, אסורין

לב:). וכז ביעתא. נינים

גסות הנתונות ע"פ כלי חלול כעין טרפי"ד או על האסכלא, אין מושיבין

יאחונו בידו ויושיב הבינה

עליו ואח"כ יושיב הכלי על הגחלים, שלא יעשנו

כסדר בנין (ביצה לג.). וכן קידרא. שמושינין על ב' חביות, לא יקיפס

מחלה ואח"כ יושיב החדרה

עליהם, אלא העליונה יתלה

באויר ויאחזנה בידו ויסדרו

החביות תחתיה סביב (שם).

שפורקין אותן ומחזירין, לא יוקוף הכרעים תחלה

לתת הארוכות בכרעים ואח"כ יפרוס העור למצע

ששוכבין עליו, אלא פורס

הנור חחלה מאחזוהו בני

אדם בידיהם ואח"כ יביאו

הארוכות ויקשרו הרצועות

של עור בהן ואח"כ חקפו הכרעים ויתנו הארוכות

למוכו (שם). וכו חביתא.

ומושיבין חחת על גבי .(DD) שתים

בה דריסת ששים ריבוא

יאילמלא שנועלין דלתותיה

בכל לילה חייבין עליה בשבת משום רשות הרבים,

לפכת משוים לשות האכים, אבל נעילת דלתות משויה לה כחצר של רבים ומערבין

את כולה וכל זמן שלא

מיחייבי עלה (לעיל ו:).

כנין הוא (ביצה

3563

למטה שרי.

מחלה מן הגג

למעלה ודומה

ממעלה להתחיל ת

שדרך

שבח הלכה א סמג

שיג סעיף ג: בזו ג מיי׳ שם ה

にな。

מסורת הש"ם

א) בילה לב:, ב) [בק"א: מינא], ג) [בק"א: אומות

העולס], ד) [בערוך פירש מוכרי עופות וכ"כ הרב אלפס וע' רש"י בילה כט:

ד"ה פטסו. ה) לעיל ו: כב..

ו) [ג" הרא"ש רב הוגא], ז) ס"א רבה, ח) בס"א: אהל

וגג ואסור, ע) ולרשות גבוה

תורה אור השלם

1. טוֹבָם בְּחֵדֶק יְשְׁר ממסוּכִה יוֹם מְצַפֶּיךְ

פְּקָדְתְרְּ בָאָה עַתָּה תִהְיָה

קרנף ופרסתיר אשים נחושה

והַבַורמִתִּי

וחילם

ָהָאָרֶץ:

קומי וְדוֹשִׁי בַת צִיוֹן

לאדוו

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה לא יעמוד

אדם ברשות היחיד וכו'

פתח החנות שנרשות הרבים ואע"פ שאין ממקום

אַשִּׁים בַּרְזַל

עַמִּים רַבִּים לִייָּ בִּצְעָם

מיכה ז ד

מיתיבי דלת הנגררת. בלאו הכי הוה מלי לאקשויי רישא לסיפא דקרי לה נגררת וקרי לה גבוהין מן הארץ והוה מצי למימר וליטעמיך: דלת אדמנה הנגררת אין נועדין בה. פי ר"י דאיירי כשיש להן זיר דאי אין להן זיר מאי איריא דלת אלמנה

אפי׳ דלת אחרינא נמי: וכן ביעתא. פי׳ בקונט׳ שמסדר בינים על כלי ברזל שקורין גרדי"ל בלע"ז ואין נראה לר"י ^(ד) דרך בנין בכך שהרי כל המחיצות עשויות כבר ולא דמו לחבית ופוריא דמסדר זו אלל זו ותדע שהרי היתר פשוט הוא להניח קדירה על גבי טרפידא (ה) ונראה לר"י לפרש שמסדר עלים או בילים ומניח בילה על גביהן ומה שאנו מסדרין ככר מכאן וככר מכאן וככר על גביהם או בספר ליכא איסורא אלא כשלריך לאויר שתחתיהם אי נמי לא דמי לבנין אלא כשעושה על גבי הקרקע ולא על השלחן:

מתני' א הדלת שבמוקצה וחדקים שבפרצה ומחצלות אין נועלין בהן אלא אם כן גבוהים מן הארץ: גמ' ורמינהו דלת הנגררת ומחצלת הנגררת וקנקן הנגרר בזמן שקשורין ותלויין נועלין בהן בשבת ואין צריך לומר ביום מוב אמר אביי בשיש להם ציר רבא אמר בשהיה להן ציר מיתיבי דלת הנגררת ומחצלת הנגררת וקנקן הנגרר בזמן שקשורין ותלויין וגבוהים מן הארץ אפילו מלא נימא נועלין בהן ואם לאו אין נועלין בהן אביי מתרץ למעמיה ורבא מתרץ למעמיה אביי מתרץ למעמיה או שיש להן ציר או שגבוהין מן הארץ רבא מתרץ למעמיה בשהיה להן ציר או שגבוהין מן הארץ

ת"ר סוכי קוצים וחבילין שהתקינן לפירצה שבחצר בזמן שקשורין ותלויין גועלין בהן בשבת וא"צ לומר ביו"מ תני ר' חייא ידלת אלמנה הנגררת אין נועלין בה היכי דמי דלת אלמנה איכא האכרי דחד שיפא ואיכא דאמרי דלית ליה גשמה 🌣 אמר רב יהודה י האי מדורתא ממעלה לממה שרי מממה למעלה אסיר הוכן ביעתא וכן קידרא וכן פוריא וכן חביתא א"ל ההוא צדוקי לרבי יהושע בן חנניה חדקאה דכתיב בכו י מובם כחדק אמר ליה שמיא שפיל לסיפיה דקרא דכתיב ישר ממסוכה ואלא מאי מובם כחדק כשם שחדקים הללו מגינין על הפירצה כך מובים שבנו מגינים עלינו דבר אחר מובם כחדק שמהדקין את הרשעים ° לגיהנם שנאמר ² קומי ודושי בת ציון כי קרנך אשים ברזל ופרסותיך אשים נחושה והדיקות עמים רבים וגו': כזתנ" לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד אא"כ עשה מחיצה גבוה עשרה מפחים דברי ר' מאיר אמרו לו מעשה בשוק של ים פממים שהיה בירושלים ישהיו נועלין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח רבי יוםי אומר שוק של צמרים הוה: גמ' ורבגן אמר רבי מאיר רשות הרבים ומהדרו אינהו כרמלית יי דאמר רבה בר יי בר חנה אמר רבי יוחגן ירושלים אלמלא דלתותיה נגעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים אמר רב י פפא כאן קודם שנפרצו בה פרצות כאן לאחר שנפרצו בה פרצות רבא אמר סיפא אתאן לשערי גינה והכי קאמר וכן לא יעמוד ברשות היחיד ויפתח בכרמלית בכרמלית ויפתח ברשות היחיד אלא

על כלי ברזל שקורין גרדי״ל או על גבי שני עצים שמקיפין זה אצל זה צריך לאחוז ביצים בידו על האור וחברו יתן העצים מחחיהן: וכן קדרה. כדתנן במסכת בילה (דף לב:) אין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן את הקדרה ואמר רב יהודה אסור להקיף חביות תחלה להקריבן זה אלל זה ואח"כ יתן הקדרה עליהן שזה דרך בנין אבל יאחוז הקדרה באויר ואחר כך יקיף חביות תחתיה: וכן פוריא. מטה שנושאין שרים בדרכים ושל פרקים היא ויש להם עור ארוך מוקף לולאות וקושר הלולאות בארוכות המטה וכשהוא פורקן מתיר הלולאות והעור נופל והמתקנו ביו"ע לריך לאחוז העור שטוח מלמעלה ואח"כ יביאו הרגלים עם הארוכות ויושיבוהו תחתיו אבל לא יושיבוהו תחלה על רגליו ואח"כ ישטח העור: וכן חביסא. כשמסדר חביות במרתף שורה על שורה. חביות של חרס הן כעין כדין גדולים. ומדנקט לרב יהודה הכא גבי מתני ש"מ טעמא דמתני משום בנין ולא משום חופר: חידקאה. משול כקוך: טובם לחדק. טובים שבהם כקולים: שפיל לסיפיה דקרא. השפל עיניך לשפלו של מקרא לסופו תראה שלשבח הוא: ישר ממסוכה. הישרים שבנו מגינים עלינו כסוכה: מהדקין. כמו ושחקת ממנה הדק (שמות ל): קומי ודושי כו'. סיפיה דקרא והדיקות עמים: בותבי' לא יעמוד (4) ברשום היחיד. ויטול מפתח המונח ברשות הרבים ויפתח בו פתח חנות שברשות הרבים ואע"פ שאין ממקום מפחח לפחח ארבע אמות גזירה שמא יכנים המפחח אללו. וכן לא יעמוד אדם ברשות הרבים ויושיט ידו למעלה גבוה" מעשרה ורוחב ארבעה כגון מפתח חנות המונח על גגו ויטול שם המפתח ויפתח בה החנות והוא גבוה למעלה מעשרה גזירה שמא יביאנה אלו לחוך עשרה: אא"ר עשו לה מחילה. ויעמוד בחוכה ואסיפא קאי: פעמין. קלבים: נועלין. פחח חנותן ועומדין ברשות הרבים והמנעול למעלה מעשרה: למרים. מוכרי למר: גב" ומהדרו ליה אינהו לרמלים. בתמיה. דהא ירושלים כולה כרמלית היא שהיא כולה כחלר של רבים שלא עירבו דהואיל ודלתותיה ננעלות בלילה מערבין את כולה: חייבין עליה. דעיר של רבים היא שאוכלוסין הרבה באין לה אבל עכשיו דדלחותיה ננעלות לאו רשות הרבים שאינה כדגלי מדבר שהוא דרך פתוח כל שעה וכיון © דכרתלית לית לן למיגזר שלא יעמוד בה ויפתח ברשות היחיד דילמא מייתי ליה דאי נמי מייתי לגביה שבות בעלמא היא וגזירה לגזירה לא גזרינן: מתניתין לאחר שנפרלה בה פרלות הוא: סיפא אחאן. רבנן אתו לאיפלוגי אשערי גינה לשער גינה שהיא כרמלית וקאסר ר״מ לעמוד בה ולהושיט ידו על מקום גבוה טשרה ורוחב ארבעה שהוא רשות היחיד ויטול מפתח © המנעול הגבוה מעשרה: לא יעמוד ברה"י. כגון בחלירו ויושיט ידו לגנות דרך חור או סדק ויטול בו מפתח ויפתח בה מנעול מחוך הגינה שמא ימשך המפתח אליו ומחמיל רבי מאיר אפילו ברשויות דרבנן וכן לא יעמוד בגינה ויושיט ידו למקום גבוה עשרה ורוחב ארבעה שהוא רשות היחיד ומפחח מונח בו ויפחח מנעול למעלה מעשרה. גינה כרמלית היא דהויא יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה:

בתני' הדלת שבמוקלה. רחבה שאחורי הבתים. ומשום הכי נקט

לה משום שאין משתמשין בה תדיר ואין בעל הבית חושש לה לעשות

לה דלת תלויה כראוי וקבועה אלא זקופה כנגד הפתח וכשהוא פותח

מטילה לארץ ויש שתלויות אבל נגררות לארץ: אין נועלין בה.

בשבת משום דעביד בנין או אפילו כשהיא תלויה ונגררת אין זה קבועה וכשהוא מגביהה על המשקוף כיון דאינה קבועה שם מחזי כבונה: וחדקים שבפרלה. קולים שעשחם חבילות והתקינם לסתום בהם פרצה ופעמים שהוא פותחה: ומחצלת. של הנים שקורין גליד"ה: גבו' קנקן. הוא כלי שאוחזין בו מאחורי המחרישה כשהן חורשין. יש שנועלים ומעמידים אותו במקום דלת כנגד הפתח: בומן שקשורים וחלויין. אלמא אתלויין הוא דקפיד אבל אגבוהים מן הארך לא חייש: כשיש להן זיר. דמוכחא מילתא דדלת גמורה היא והרי היא קשורה ותלויה ולא מחזי כבונה: לשהיה להם ליר. ואע"ג דהשתא ליכא היכירא הוא דאיכא. ל"א טעמא דמתני׳ משום דחופר בארץ וקשיא לי בגוה דא"כ מאי תרלתיה דרבא דאמר כשהיה להם ליר כיון דהשתא ליכא הא קא עביד חריץ ועוד אם כן כר׳ שאין מתכוין אסור: וגבוהין. אלמא תרוייהו בעינן: דלת אלמנה. דלת שהיא אלמנה מתקוניה: דחד שיפא. עשויה מקרש אחד דהכא ודאי מחזי כבונה ונתן קרש בכותל שאין בה היכר דלת: גשמה. דילי"ש. בריחים המחברין אותה: מדורתא. היסק גדול: מלמעלה למטה. לאחוז העלים העליונים באויר ולתת תחתונים מלמטה: שרי. ביו"ט דאין זה בנין אהלים: מלמטה למעלה אסור. לתת התחתונים תחלה ללדדין ברבוע כדרך שעושין לפני השרים ולסדר עליונים למעלה דהיינו כעין בנין אהל וגגו אסורים. הכי גרסי' מלמעלה למטה שרי מלמטה למעלה אסור וכך מלאתי בתשובת הגאונים וכן עיקר:

יהודה בעי לאוקומיה דאמר וכן ביעתא. לסדר הבילים על הגחלים

אכים ומע פ פנון ממקום המפתח עד פתח ארגע וכו' למעלה לרשות גבוהים וכו' כגוו שהיה מפתח החנות מונח על גגה ויטול שם המפתח ויפתח בה פתח החנות: יפתה כל בונור לתוח: (ב) ד"ה חייבין וכו' דכרמלית היא לית לן וכו' דילמא מייתי לה דאי: (ג) ד"ה סיפא וכו' ויטול מפתח ריפתח המנעול: (ד) תום' ד"ה וכן וכו' ואין נראה לר"י דדרך. נ"ב כלומר שיהא דרך בנין בכך: (ה) בא"ד גני טרפי"דא. בתוס' ד"ה כל הנהו:

לעזי רש"י

ליד"א [קלייד"א]. רשת-נצרים, מחצלת. דילי"ש [ריילי"ש]. מוטות ברזל, בריחים (המחברים את קרשי הדלת), גרדי"ל, אסכלה,

רבינו חננאל

הדלת שבמוקצה וחדקין שבפרצה כו׳. מקום . לכרמלית וגבוה ממנה, שנעשה מוקצה מן הכרמלית. והיא כמין דיר וסהר ועשה לאותו מקום דלת. חדקין שבפרצה, יייי. יייי, כדכתיב טובם כחדק, והן שסותמין הקוצין . הפירצה שלא ליכנס בדיר או חיה רעה. אין נועלין בהן אלא אם כן אין נועלין בהן אלא אם כן גבוהין מן הארץ. ורמינהי דלת הניגררת וקנקן הנגרר בזמן שקשורין ותלויין נועלין בהן בשבת ואין צריך לומר ביום טוב. הנה אע"פ שאיז גבוהיז נועליז בהן. ופריק אביי בשיש להן ציר. כדכתיב הדלת י תיסוב על צירה והיא עקב היסוב על ציו היהא עקב א' ברוב. רבא אמר כשהיה להם ציר. כלומר כיון שהיה להן ציר אין י יון להן בדוחק. לפיכך

רבינו חננאל (המשך) העצים שעליה ממעלה למטה, כגון שנתן עץ אחד תלוי בידו למעלה [מן] הכירה, ונתן תחתיו אחד עד ניתנו בכירה שלא כדרך . בנייז ומותר. אבל אם נתז י עץ אחד על חבירו ממטה ועלה למעלה, הרי זה דרך . בניין ואסור. וכן קדירה

נותן אבנים ושופת הקדרה עליה אסור. וכן ביצים. שצריך לצלותן, אם אוחז העליונה בידו ונותן אחרות תחתיה שרי, ואם הון אבט רוסבו הקרדו כל האסרול בל האסרול בל בכל בכן לבלהון, אם אורו וזכל גמו בל הנון אורות המניח מעמקה בל המצאת שלא זו על זו אסור. רכן חבית כשיבקש להטותה ולסגן יינה מן השטרים, אם אורוזה תלדה ומניח אבינים תחתיה, נמצאת שלא ב כדרך בניין ושרי. ואם החבית נותן על האבנים אסור. וכן פוריא. מפורקת לא יחבר העצים התחתונים תחילה, אלא אורוז העליונים ומניח התחתונים תחת העליונים ומותר. ואם נותז התחתונים ואח״כ נותז העליונים הרי אילו דרד בנייז ואסור. טובם . הדק. פי׳ טובם שבישראל מחדקין את אומות העולם בגיהנם. שנאמר קומי ודושי בת ציון כי קרנך אש . אשים נחושה והדיקות עמים רבים וגו'. מתני', לא יעמוד ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים כו'. ומקשינן תני ר' מאיר רשות הרבים, ומהדרי ליה רבנן שוק של פטמין שהיה בירושלים שהיא כרמלית. דא"ר יוחנן אילמלא דלתותיה נינעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים. ופריק רב פפא לא אהדרו ליה ירושלים אלא לאחר שנפרצו בה פרצות יתר מעשר שהיא י רשות הרבים. וכן שערי גינה לא יעמוד בכרמלית ויפתח ברשות הרבים (או) היחיד, או (ברשות) היחיד ויפתח בכרמלית

שסותמיו לפיכד מותר. ומותבינו עלייהו דלת הניגררת ומחצלת הנגררת וקנקו הנגרר. בזמו שיש להו ציר וגבוהיו מז הארץ יטטונות ליכן בוותר. ומודבה בי היה יכור היה ודימות המהדינה היה הקבק והצהד, בבוק ים שיחוק ב- הבדודן בן האדן. אפיי כפלא נימא נופליד, בדן ואם לאו אין נופלין בהן, אפיי מתרץ לטעמיה בשיט להן ציר או גבוהיין מן הארץ. רבא מתרץ לטעמיה כשהיה להן ציר או כשהיו גבוהין מן הארץ. ת״ר סוכי קוצים וחבילי עצים שהתקינן לפירצה שבחצר, [בזמן] שקשורין ותלויין נועלין בהן בשבת. היכי דמי דלת אלמנה אמרי לה דחד שיפא. פי לוח אחד כדכתיב וכפיס מעץ יעננה. ומתרגמינן שיפא. ואמרי לה דלית לה כשימי. [ויש] שגורסין שיכא. פי׳ שיבא שאינה נצמדת משתי צדדיה, והוא מלשון י צמידים דמתרגמינן שבכין. פי׳ גשמא בית קבול של ציר שהוא כמלבן אלא יורדת ומשתקעת בארץ. אמר רב יהודה האי מדורתא כר. שמועה זו עיקרה ביום טוב, וכבר פירשנוה שם בעניין אין מקיפין שני חביות לשפות עליה את הקרירה, ואין סומכין את הקדירה בבקעת. וכן (הדלת) [בדלת] כל זה שאיסורו משום תולדות בניין. וכיון שהזכיר בזה המקום סמיכת הדלת, מושכת גם אילו שהן אסורין משום בניין בשבת. ואמר רב יהודה אם שינה מדרך בניין האי מדורתא ביום טוב, ונתן